

ศาสนาที่ประเสริฐ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตอนนี้ฟังธรรมนะ ธรรม ฟังธรรมะของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ตรัสรู้ธรรม แล้วถึงได้ธรรม ธรรมะตามความเป็นจริง ธรรมะเหนือธรรมชาติ ธรรมชาติความเป็นไปตาม ธรรมชาติ นักวิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้วิเคราะห์ได้ ให้เป็นตามความเป็นจริง พิสูจน์ได้ แต่ธรรมะ ต้องเอาใจเข้าพิสูจน์

นักวิทยาศาสตร์คิดค้นการถ่ายที่ย้อนแสง การคำนวณ การอะไร เข้าใจได้ แต่เข้าใจได้เป็น วิชาการ วิชาการนี้รับรู้ไว้เป็นประโยชน์ เพื่อเราจะได้เข้าใจ ไม่ทำจิตใจนี้ให้ไขว้เขว ไม่ทำให้ จิตใจนี้โลเล เข้าใจตามสภาวะตามความจริงของธรรมชาติ

แต่ธรรมะที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้นั้นเป็นธรรมะที่ชำระกิเลส ชำระกิเลสในหัวใจของ พระพุทธเจ้าก่อน จนเปล่งวาจาเลย “สุขหนอ สุขหนอ” วิมุตติสุข เสวยวิมุตติสุขมา สองพันกว่าปี แล้ว เราฟังธรรม ธรรมะของพระพุทธเจ้าประทานไว้เลย แล้วเราศึกษาธรรมะกัน ศึกษาธรรมะกัน ธรรมะก็ย้อนกลับมา เราเข้าใจธรรม เข้าใจธรรม

ธรรมะสอนเลยว่า การเกิดเป็นมนุษย์ การเกิดก็แบ่งเป็นชั้นเป็นตอน มนุษย์ทุกคนเกิดมา อยากปรารถนาความสุขทั้งหมดเลย ทุกคนปรารถนาความสุข ทุกคนปรารถนาความดี ปรารถนา สิ่งที่เขาเลิกลืง แต่ทำไมมันไม่เป็นไปตามนั้น ไม่เป็นไปตามความปรารถนาเพราะอะไร

“กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างกัน” กรรม การกระทำที่ทำมาแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน ได้ เกิดเป็นมนุษย์ก็เป็นทรัพย์อันประเสริฐแล้ว การเกิดเป็นมนุษย์นี้ประเสริฐมาก ประเสริฐมาก ต่าง กับสัตว์ คุยอย่างสัตว์นะ สัตว์ทั่ว ๆ ไป อย่างเช่น วัว เช่น หมู เขามาขุนเขามาเลี้ยงไว้ ชีวิตนี้มี

ความสุขนะ ตั้งแต่เกิดมา เขาก็เลี้ยงมา พยายามประคบประหงม เสร็จแล้วโตขึ้น จนกว่าจะถึงเวลา เชือด ถ้าไม่เชือดก็ถึงเวลาตายไป

เราเห็นสัตว์ตายไป เราก็มองว่าเป็นสัตว์ เรารู้ว่าเป็นมนุษย์ เป็นสัตว์ประเสริฐ เป็นการความเข้าใจ มีกฎหมายปกป้องคุ้มครอง แต่การดำรงชีวิตของเรา จากเกิดมาถึงก ๆ ๆ ๆ ทำไป ทำไป จนกว่าจะตายไป เราจะต่างกับสัตว์ไหม เรามีอะไรดีกว่าเขา เราเข้าใจว่าเรามากกว่าเขา เราเข้าใจมนุษย์เข้าใจว่าเป็นสัตว์ประเสริฐ เนื้อสัตว์ เนื้อสัตว์เครื่องจาน เข้าใจว่าเป็นสัตว์ประเสริฐ แล้วความเป็นอยู่การกระทำ ประเสริฐตรงไหน

หรือว่าเราเข้ามาประพฤติปฏิบัติ เข้ามาประพฤติปฏิบัติ เข้ามาบวช เข้ามาเป็นพระ เป็นเณร แล้วเรามากกว่าเขาตรงไหน? เราเป็นมนุษย์ เราเกิดมาแล้ว เราได้พบพระพุทธศาสนา เข้าใจธรรมะ พระพุทธเจ้า แล้วเข้ามามีทาน มีศีล แล้วมีภาวนา

หรือว่าเราจะต่างกับเขาว่า ถึงจะเป็นหมู เราเป็นหมูพันธุ์ เขาเป็นหมูพื้นเมืองหรือ ก็เข้ามาแล้วไง เข้ามาในพระพุทธศาสนา แต่จากหมูจนพ้นจากหมูตรงไหนล่ะ กลิ่นคาวของหมู กลิ่นคาวของผู้ที่อยู่ในโลก กลิ่นคาวของโลก เทวดาเขายังไม่ค่อยอยากเข้าใกล้มนุษย์เลย เพราะมันกลิ่นคาว

เราจะทำอะไรให้พ้นจากความเป็นตรงนั้น คูลิ คูลิวใจของตัว กลิ่นคาวของใจ กลิ่นคาวของความยึดติด เพราะกิเลสมันพาเป็น พาดำเนิน ถึงเกิดเป็นมนุษย์ เป็นว่าสัตว์ประเสริฐแล้ว แต่จะหลงความประเสริฐอันนั้นหรือ เราหลง เราหลงสภาวะว่าเราเป็นมนุษย์ เราหลงเข้าใจว่าเราเป็นสัตว์ประเสริฐ เราเข้าใจเอาใจ นี้กิเลสมันหลอกมาตลอดนะ หลอกตั้งแต่เกิด

แต่ธรรมะว่าอย่างนั้นจริงๆ ในพระไตรปิฎกพูดไว้เลย พระพุทธเจ้าก็บอกว่า เกิดเป็นมนุษย์นี้ประเสริฐมาก เพราะว่าเกิดมาแล้วมีปัญญา มนุษย์นี้มีปัญญาแบ่งแยกได้ว่าผิดหรือถูก แต่มนุษย์นี้โดนกิเลสมันหลอก หลอกเข้าข้างตัวเองว่า เราทำดีมาตลอด เราทำความดี เราทำความถูกต้องมาตลอด แต่กิเลสว่า ถูกต้องตรงไหน

พระพุทธเจ้าสอนว่า กิเลสมันกว้านมาหมด มันโลภ มันโกรธ มันหลง เห็นใหม่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ความหลง ถึงเวลาโกรธ เรารู้ว่าเราโกรธ เราโกรธเพราะอะไร เพราะเขาว่าเรา เราโกรธเพราะว่าเราถูกต้อง คนอื่นผิดหมด เห็นใหม่ พอหลง หลงว่าตัวเองถูก หลงว่าตัวเองดี

หลงว่าตัวเองเหนือเขา นี่กิเลสเหนือเหนือความคิดของเราไง นี่มันผลักดันเรา ผลักไสเราออกไป ผลักไสเราออกไป เราก็อำนาจประเสริฐกว่าเขา เราประเสริฐกว่าเขาเพราะเราสำคัญตน เราสำคัญตน เรายกย่องตนเองว่าเราประเสริฐกว่าเขา

แต่ธรรมะที่ว่าประเสริฐอยู่แล้ว แต่ประเสริฐต้องใช้ความประเสริฐนั้นให้เป็นประโยชน์ ไม่ใช่ให้ความประเสริฐนั้น ใช้หมดค่าไป เหมือนกับสัตว์ที่เข้าโรงเชือด ถึงเวลาวัวเขาไปโรงเชือด มันยังกินหญ้าไป มันยังไม่รู้ชะตากรรมของมันนะ ถึงที่สุดแล้วบางตัวมีโอกาสดึงน้ำตาร่วง เพราะว่า ไม่มีโอกาสได้หนีแล้ว ไม่มีโอกาสจะได้ทำความดีอีกแล้ว

การตาย เราเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วเราตายเปล่า เราตายไป ตายไปเปล่า ๆ ใช้ชีวิตมนุษย์หมดไป นี่ความหลง หลงในตัวเอง หลงในความไม่เข้าใจ ความยึดว่าเราดีกว่าเขา แต่มันไม่ใช่ดีตามความเป็นจริง ดีตามความเป็นจริง แม้แต่พระพุทธเจ้า เป็นถึงกษัตริย์นะ ยังสละออกจากความสมบัตินั้น ออกมาประพฤติปฏิบัติเพื่อแสวงหาความเป็นจริง แสวงหาความเป็นจริง ความโมกษธรรม ให้ความชำระทุกข์ ชำระทุกข์ใจ

ถึงอยู่ในสภาวะแบบใด...ดูอย่างในหลักการหลักวินัยของพระพุทธเจ้า จะชนชั้นใด จะชาติชั้นวรรณะใดก็แล้วแต่ พอบวชแล้ว ความเสมอกันด้วยศีล เห็นไหม จะชนชั้นใด แต่ทางโลกเขาเหยียบย่ำกันด้วยความชนชั้น การเกิด เกิดในฐานะสูง ในฐานะต่ำ มันไม่ได้ดีที่การเกิด มันไม่ได้ดีที่ว่าชนชั้นสูง ชนชั้นต่ำ มันไม่มีดีที่ตรงนั้นหรอก

พระพุทธเจ้าเป็นถึงกษัตริย์ ออกจากวรรณะของกษัตริย์เลยนะ ออกมาเป็นนักบวชที่ยังไม่มีพระพุทธศาสนา ออกมาในความดูถูก ความดิฉินนินทาของโลก ออกมาดำรงชีวิตแบบทุกยาก จากชีวิตที่มีความสุขมหาศาล ทำไมสละออกมาละ ชีวิตที่มีความสุขมันสุขแต่เปลือก มันสุขแต่ความเขายกยอปอปั้น เขาว่าเป็นกษัตริย์ เขาปรนเปรอด้วยฐานะของกษัตริย์ เห็นไหม มันจริงตามสมมุติ มันจริงตามสภาวะความเป็นจริงของที่เขาเป็น โลกเขาเป็นกัน

แต่มันไม่ใช่เป็นความจริงของธรรมะนี่ เพราะมันมีความทุกข์ ถึงสถานะไหนมันก็แบกทุกข์ อมทุกข์ไว้ในหัวใจ แต่ผู้ที่มีปัญญา จะเอาตนออกจากทุกข์ ยังคิดแสวงหา คิดเปรียบเทียบ ทุกข์มีทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ต้องดับได้ การดับได้ ไม่ใช่ดับได้ด้วยการจมอยู่ในกาม จมอยู่ในความสุขที่ว่าเป็นโลกเขายกยอปอปั้น

แต่คนเข้าไปสัมผัสแล้ว มันยกยอปอปั้น มันเป็นความสุขด้วยอามิส มันเป็นความสุข เพราะว่า เหมือนคนกินข้าวแล้วอิ่ม อิ่มก็ว่าจะไม่กินอีก มันเป็นความสุขของคนขึ้นมา มันเป็นความสุขของคนมาในโลก มาในวิภวภูติ มาในชีวิตของตน ว่าเราจะไม่ยอมตาย เราจะอยู่คำฟ้า ใครๆ ก็ว่าเราจะอยู่คำฟ้า เราจะอยู่เสวยสุขตลอดไป...มันไม่จริงหรอก แต่ความไม่จริง ก็ยอมรับกันถึงว่าเวลามันจนตรอกใจ

พระพุทธเจ้าเป็นผู้ฉลาด พระพุทธเจ้าเป็นผู้แสวงหาก่อน คนมีการเกิด คนมีการตาย มันก็ต้องมีการเกิดแล้วไม่ตาย แต่แสวงหาอย่างไร เพราะว่าพระพุทธเจ้าสร้างบารมีของท่านมาเป็นถึงว่าเป็นโพธิสัตว์มา นี่แรงกุศล แรงกุศลคือความจงใจ ความคิดที่จะแยกออกจากโลก อย่างพวกมนุษย์ทั่ว ๆ ไป มันเป็นคนมนุษย์ที่จนตรอก

ความคิดที่ว่าฉลาดก็เป็นความคิดที่ฉลาดที่ว่าการสะสมทางโลกทั้งนั้นเลย งานของโลก งานของโลก งานความยิ่งใหญ่ ฉลาดขนาดไหนมันก็ฉลาดในแง่ของการผูกมัด ความคิดที่สะสมเข้ามา วัตถุสะสมเข้ามาเท่าไร มันก็เป็นภาระ เป็นความทุกข์ เป็นการบำรุงรักษา ความรู้สะสมเข้ามาเท่าไร มันมีแต่ความหนัก มีแต่ความหนักอกนะ มีแต่ความหนักอก ความไต่ตรง กลัวมันลึ้มใจ

สัญญาคือความจำได้หมายรู้ การศึกษาวิเคราะห์ขนาดไหนมันก็เป็นสัญญา มันมีการลึ้ม มีการนึกได้ มีการลึ้มไป นี่ความคิดของโลก ปัญญาของทางโลกเขา จะฉลาดขนาดไหนก็แล้วแต่ แต่ผู้ที่มีการมี ผู้ที่การจะพ้นออกไป ผู้ที่ชำระล้างออกไป ชำระล้างความคิด ชำระล้างกิเลส การชำระล้างกิเลสมันต้องชำระล้างลงที่ไหน

ร่างกายเราสกปรกโสโครก เราก็ไปอาบน้ำอาบทำมันก็หาย แต่ความคิดกิเลสที่มันเหนียวแน่นอยู่ในหัวใจ ในแก่นของใจ มันจะเอาอะไรไปชำระล้าง? ธรรมะของพระพุทธเจ้าไป พระพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ชำระล้างแล้ว ทำได้ตามความเป็นจริง ถึงวางไว้ตามความเป็นจริง ว่าทำได้จริง ๆ เพราะพระพุทธเจ้าทำได้เป็นองค์แรก เป็นสยัมภูที่ตรัสรู้ด้วยตนเองด้วย

เพราะออกมาแบบนั้น เพราะคนใฝ่ทุกข์ คนใฝ่สุข คนใฝ่หาทางออก คนจืดจืดทางออก ไม่ใช่คนลึ้มตน คนลึ้มตน คนใช้ลึ้มตน ใช้ชีวิตโดยเปล่า คิดว่ามันจะอยู่กับเราตลอดไป ไม่มี “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับ” สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้น สิ่งนั้นต้องแปร

สภาพ สิ่งนั้นต้องสลายไป ไม่มีสิ่งใดอยู่คงที่ ไม่มี ชีวิตนี้ก็เหมือนกัน สรรพสิ่งในโลกนี้แปรสภาพตลอด ไม่มี ไม่มีใคร ใดๆ เลยที่จะคงไว้ให้เราเป็นที่ยึดมั่นถือมั่น เป็นความพึ่งเป็นพึ่งตายได้ ไม่มีหรือ

แต่พระพุทธเจ้าตรัสธรรมมา สิ่งนั้นจริงได้ สิ่งนั้นพึ่งได้ ธรรมะพระพุทธเจ้านั้นพึ่งได้ เพราะผู้ที่ผ่านพ้นไปพึ่งได้ก่อนแล้วถึงได้บอกให้พวกเราเป็นที่พึ่ง ถึงไม่ให้แน่นอนใจ ไม่ให้แน่นอนใจกับชีวิต ไม่ให้แน่นอนใจกับกาลเวลา กว่าเราจะมีชีวิตอยู่ตลอดไป เราจะปฏิบัติเมื่อไหร่ก็ได้ ให้แก่ ใดๆ ก่อน ให้มีเวลาก่อนค่อยปฏิบัติอย่างนั้นหรือ

แม้แต่ปฏิบัติอยู่มันก็หลอกหลวงภายในวงปฏิบัติ หลอกหลวงอย่างไรละ พอนั่งลงไป พอเริ่มปฏิบัติ “เราไม่มีวาสนา เราคนวาสนาน้อย” ทำให้ความคิดแบบนี้ทำให้เกิดขึ้น มันก็เหมือนกับเราจะจงใจจะยิงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือจงใจจะปาเป้าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วเป้านั้นไม่มีเลย เราจะปาไปโดนอะไร เราใช้พลังงานโดยเปล่าประโยชน์ ปาเป้านั้นออกแรงปาไป แล้วไม่มีเป้าหมายรองรับ เพราะอะไร

เพราะว่าเราไม่มีวาสนา เราไม่อยาก เราวาสนา เราทำสักแต่ว่าทำ นี่หลอกแค่นี้ละ หลอกกว่าเราไม่มีวาสนาเท่านั้นละ หลอกแม้แต่ในการประพฤติปฏิบัติ แม้แต่เราเชื่อมาครั้งหนึ่ง เชื่อพระพุทธเจ้า เชื่อธรรมะพระพุทธเจ้ามาครั้งหนึ่ง แต่เวลาปฏิบัติก็ยังหลอกมาภายใน ไม่มีวาสนา มรรคผลไม่มี กาลเวลาล่วงไปแล้ว ทำไปจะเสียเวลาเปล่า แต่ความใฝ่ดีของคนก็ยังมี ก็ยังสักแต่ว่าทำ

ต้องมั่นใจ แดดออกมา พอแสงแดดออก แผลผาออกมา พลังงานให้ความร้อนเดือดขาด การประพฤติปฏิบัติ สิ่งใดมีค่าขึ้นมามันต้องมีผลรองรับ การเกิดแล้วต้องตาย ตายแล้วต้องเกิด มันเกิดจากอะไร? สิ่งใดสิ่งหนึ่งมันมาจากฟ้าหรือ มาลอยลมมาหรือ กิเลสนี้ลอยลมมาหรือ ชีวิตนี้ลอยลมมาหรือ อยู่ดีดีก็ผุดมาเกิดอย่างนั้นหรือ? ไม่ใช่ ถ้าผุดมาเกิด เราต้องทำให้เครื่องญาติเราให้เหมือนเราทั้งหมดสิ เพราะมาจากเป้าหลอมเดียวกัน มันเป็นไปไม่ได้เลย เพราะอะไร เพราะเข้าใจที่ทำให้มา กรรมสะสมจากจิตดวงนั้นมา จิตที่มาจากนี้ก็จะสะสมมา จิตเมื่อเกิดสร้างคุณงามความดีมาแล้วถึงได้มาคิดอยากออกประพฤติปฏิบัติ นี่มันมีเชื่อมีใจอันนั้นมา มันมีเหตุมันถึงมีผล

การเกิดนี้เกิดจากเชื้อ ยางเหนียวในจิต กิเลสหุ้มอยู่ที่จิต ตัวที่จิตมีกิเลสอยู่ ถึงต้องเกิด ฉะนั้นต้องดับได้สิ สิ่งใดเกิดได้ สิ่งนั้นต้องดับได้ สิ่งใดที่เกิดขึ้น สิ่งนั้นต้องแปรสภาพ สิ่งนั้นไม่คงที่ แต่เพราะเราว่าเราไม่มีวาสนา เราไม่เชื่อผล เราไม่เชื่อพระพุทธเจ้า พวกเรามันตาบอด ตาบอดแล้วอยากเถียงคนตาดี พระพุทธเจ้าบอกว่ามี บอกว่าทำได้ คนที่ประพฤติปฏิบัติต้องทำได้ จิตดวงที่ฟ่องแผ้ว จิตที่รู้จักกรรมะ จิตที่มีเมตตา จิตที่เข้าใจเรื่องของทาน เรื่องของศีล แล้วเรื่องของภาวนา

จิตที่มีทาน มันมีความเมตตา มันเริ่มเปิดรับ ไม่ใช่จิตที่มีคบอด จิตที่มีคบอด สัตว์เกิด เห็นใหม่ กรรมพา มีบุญกุศลอยู่พาเกิด มีบุญกุศลอยู่เกิดเป็นมนุษย์นะ แต่มีคบอดเพราะว่าความมีคบอดการกระทำมาจากชาติเดิมๆ มันสะสมมา จนพระพุทธเจ้าถึงเปรียบมนุษย์เหมือนบัว ๔ เหล่า เห็นใหม่ เกิดมาแล้วอยู่เป็นอาหารของเต่า อยู่ใช้ชีวิตเป็นอาหารของเต่า มันก็เหมือนหมูตัวหนึ่ง ชีวิตเหมือนกัน หมูก็เกิดมา เกิดมาก็อยู่ในคอก เขาเลี้ยงจนกว่าถึงเวลาที่เชือด ชีวิตนี้เกิดมาเป็นอาหารของสัตว์

บัว สายบัวจมอยู่ใต้น้ำเป็นอาหารของปลา นี่เหมือนกัน เป็นอาหารของการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การตื่นข่าวอยู่ในโลก หมุนหัวปั่นอยู่ในโลกกระแสของโลกาภิวัตน์ที่เขาว่ามันเจริญ ๆ ปั่นจนเป็นจี่ข้าวอยู่ในนั้น แล้วก็เหมือนกับหมูตัวหนึ่ง

เพราะจิตเกิดมาแล้วจิตดำ จิตมีคบอด จิตไม่เชื่อหลักธรรมพระพุทธเจ้า จิตเอาแต่ความคิดว่าตัวเองคิด ตัวเองดี แต่เสร็จแล้วไม่เข้าใจว่าตัวเองหลอกตัวเองว่าตัวเองเป็นหมูตัวหนึ่ง แต่ผู้มีทาน เห็นใหม่ เปิด เริ่มเปิด พอเริ่มเปิด ห้องอับ ๆ เราเปิดห้องออก ห้องนั้นจะมีอากาศถ่ายเท ความคิดสละออก ความคิดเป็นบุญกุศล หัวใจเริ่มเปิดออก หัวใจเริ่มเปิดออก ผู้ที่ปฏิบัติ ผู้ที่เชื่อธรรมของพระพุทธเจ้าแล้วยังจะทำตามด้วย ไม่ใช่เชื่อว่าเป็นชาวพุทธ

เราเป็นหมูตัวหนึ่ง ก็ขอเป็นหมูพันธุ์ ไม่ใช่หมูพื้นบ้าน ก็ว่าเราเป็นชาวพุทธ เราพบพระพุทธศาสนา เราประพฤติปฏิบัติแล้ว ยังหยิ่งนะ ยังจงหองว่าเป็นหมูพันธุ์นะ ยังไม่รู้ตัวว่าเป็นหมูอยู่นะ...มันต้องยกลิ พอไปเปิดออกสว่างแล้ว มันต้องพยายาม

ความจริง ความจริงของผู้ปฏิบัติ เราได้ยินแต่ข่าว พระสารีบุตรตรัสรู้ พระสารีบุตรบรรลุนิพพานที่เขาเฉลิมกุฎ ในถ้ำมั่งกรนั้น พระโมคคัลลานะบรรลุนิพพานที่เขาอะไร นั่นเราได้ยินแต่ข่าว

ของผู้อื่น เพราะความจริงของท่านไง เราได้ยื่นข่าวแต่ของคนอื่น ข่าวของเรา ข่าวที่ว่ามันมาในพระไตรปิฎก เราอ่าน เราเข้าใจ เราเชื่อ นี่เข้าใจ ใจมันเปิด อากาศถ่ายเท มันก็มีสิ่งนี้ไหลเข้ามา

เพราะเราทำทาน เราเชื่อในพระพุทธศาสนา แล้วเราเริ่มต้นจากการให้ทาน ให้ทาน มีศีล ศีลเกิดจากไหน? ศีลเกิดจากพระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ บัญญัติศีลออกมา พระพุทธเจ้าสอนนะ ปฏิบัติ เห็นมนุษย์ สัตว์ต่าง ๆ มันหลายเหล่า หลายความคิด ให้ทาน ใครที่ทำทานได้คนนั้นก็ดีกว่าแล้ว ใจเปิดแล้ว ใจเริ่มออกเพราะมันสละทาน การสละทานมันแสนยาก เพราะใจมันตระหนี่

กิเลสอยู่ที่ไหน ที่นั่นยุ่งไปหมด การจะสละออกมันก็ต้อง “ไม่มีเวลา ไปไม่ได้ ของนี้หามายาก” นี่มันเริ่มสละออกส่วนหนึ่ง พระพุทธเจ้า...ถ้าผู้ที่เข้ามาในวงของท่าน ผู้นี้ถ้าอยู่ในวงทานแล้วมีความเลื่อมใสศรัทธา ถึงเขาตายไปก็ได้ไปสวรรค์ เพราะเขาเสวยสมบัติที่เขาได้สละออกไปแก่ทานนะ เขาก็ได้ประโยชน์ขนาดนั้นแล้ว

แล้วยังบัญญัติศีล ศีล ๕ ศีล ๘ หนักเข้า หนักเข้า ผู้ปฏิบัติจะเข้มเข้า เข้มเข้า เราจะเป็นพระหรือเป็นอะไรก็แล้วแต่ เราจะถือศีลขนาดไหน มากเท่าไรยิ่งดีเท่านั้น เพราะศีลนี้เป็นขอบเขตบ้านของเรามีรั้ว เราก็ป้องกันสิ่งใด ๆ ได้ หัวใจของเรามีศีลครอบคลุมไว้ มีศีลครอบคลุมไว้ทำให้หัวใจนี้ไม่อิสระตามกิเลสที่มันจะบังคับบัญชา

ถ้าไม่อย่างนั้น กิเลสมันจะบอกว่า “เราไม่ได้ไปทำสัตว์ ไม่ได้ไปเบียดเบียนใคร เราเป็นผู้ไม่ผิดศีลแล้ว”...นี่มันจะหลอกออกมา แต่ภายใน นิมโนกรรม ความคิดอย่างนั้น ความคิดที่เบียดเบียน ความคิดที่จะเอาเปรียบเขา ความคิดที่จะไปรังแกคนอื่น อันนั้นทำให้จิตขุ่นมัว

ศีลมีศีลแล้ว พอศีลมาปกคลุมครองหัวใจ หัวใจอยู่ในวงอำนาจของศีล เวลาเรามาเริ่มมาภาวนา ออกจาก ยกขึ้นจาก...หมูปันธุ์ก็ไม่ใช่ จะเป็นมนุษย์ประเสริฐ จิตที่ผ่องแผ้ว จิตที่เริ่มคุม เริ่มควบคุมมาด้วยศีล แล้วมากำหนดพุทโธ พุทโธ เพราะจิตนี้อยู่ในอำนาจของธรรมแล้ว ธรรมมีเหนืออำนาจของกิเลส กิเลสนี้ควบคุมจิตอยู่เดิม แต่เรามีทานเข้ามา มีศีลเข้ามา ธรรมนี้เริ่มเข้าไปในหัวใจ เริ่มเปิดกว้างที่ว่าห้องมันถ่ายเท ห้องในหัวใจใจ

หัวใจมันมี ๔ ห้อง แล้วเปิดออกให้อากาศมันถ่ายเท ความเป็นไปนะ ความคิดเปลี่ยนไป เพราะว่ามีศีล เราเห็นความโดนควบคุม หัวใจโดนควบคุม มันจะต่างกับหัวใจอิสระด้วยกิเลส

หัวใจที่กิเลสมันเป็นผู้บังคับบัญชาจะคิดไปเรื่อยเปื่อย แต่พอมีศีลเข้ามา เราจะว่าอันนี้เรารั้งแกลใจเราก่อน ความคิดที่ไม่ดีมันต้องเผาผลาญใจเราก่อน แล้วจะคิดออกมาเป็นการกระทำ ถึงทำลายผู้อื่น

“มโนกรรม” มโนกรรมที่เบียดเบียนแล้ว เราทำลายหัวใจเราแล้ว เราทำลายรากเหง้าของมนุษย์ มนุษย์นี้ ตัวของมนุษย์แท้ ๆ หลักของมนุษย์อยู่ที่หัวใจ ไม่ใช่อยู่ที่ร่างกาย ร่างกายนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้วเป็นของชั่วคราว แต่หัวใจนี้เป็นรากเหง้าของมนุษย์ เพราะว่าเป็นตัวจิต จิตเป็นตัวจิตปฏิบัติ เกิดขึ้นมาจากจิตดวงนี้ปฏิบัติในกรรมของมารดาขึ้นมาถึงเป็นมนุษย์ ตายจากมนุษย์ไป อยู่ที่กรรม เกิดเป็นเทวดา หรือเกิดเป็นสัตว์ เกิดเป็นนรก อันนี้ก็ยังไม่...รากเหง้าของมนุษย์ก็ยังไม่ต้องสับ สับไปตลอด ไม่มีขาดสายของหัวใจดวงนั้น

พอรากเหง้าของมนุษย์นี้เริ่มดีขึ้น เริ่มสว่างขึ้น เพราะว่ามีกรรมควบคุมจากกรรม ศีลและธรรม เข้าแย่งอำนาจของกิเลสในใจ เห็นใหม่ กิเลสในใจที่มันเคยบังคับบัญชาตลอด ศีลนี้เข้าไปควบคุม แล้วเรายกขึ้นแล้ว ควบคุมขึ้นมามันก็นิ่ง หรือทำได้ง่ายขึ้น จับต้องได้ไง สมာธิธรรมนี้จับต้องได้ จิตนี้จับต้องได้ด้วยธรรม ไม่มีสิ่งใด ๆ จับต้องมนุษย์หรือรากเหง้ามนุษย์ได้ นอกจากธรรมะพระพุทธเจ้า เพราะธรรมะพระพุทธเจ้าเข้าไปครอบงำกิเลสให้มันยุบยอบตัวลง

กิเลสในหัวใจที่มันเคยบัญชาการ ที่มันเคยใหญ่ เคยไสเรามาตลอด มันโดนศีล โคนธรรมของพระพุทธเจ้า เริ่มเบียดเข้ามา เบียดเข้ามา กิเลสกลัวธรรมพระพุทธเจ้าอย่างเดียว คุณดี เพราะพวกเรานี้เป็นสาวก เป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า ปฏิบัติตามครูบาอาจารย์มันน่าจะแสดงผล น่าจะภูมิใจ เพราะเราเป็นผู้เดินตาม

มีคนบอกไว้ สิ่งใด ๆ ในโลกนี้ ที่ไม่มีเลย เราไปบุกเบิกนี้แสนทุกข์ยาก เราไปหาซื้อของในโลกนี้ไม่มี ไปหาซื้อที่ไหน...ในโลกนี้เขาไม่มีสินค้านิดนี้ แต่เราต้องการ เราไปหาขนาดไหนก็ไม่มี แล้วเราก็กว้างเวลาเปล่า เพราะเราหาสิ่งที่ไม่มี

แต่ธรรมะพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว แล้วเป็นตามเป็นจริง มีพยานหลักฐานในวันมาฆบูชา พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ เป็นเอหิภิกขุด้วย เป็นพระอรหันต์ทั้งนั้น เป็นสิ่งที่มีอยู่ ที่ประทานไว้ เราเป็นผู้ที่เดินตาม เราเป็นผู้เดินตาม เราควรจะไปถึง ควรจะจับต้องได้ ควรจะไปถึงได้สัมผัส สัมผัสธรรมะไร “รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง” รสของธรรม พระพุทธเจ้า

ประทานไว้ ประทานไว้เป็นตำรานั้น เป็นปริยัติเราก็ศึกษา แต่เรายังไม่ได้เข้าไปสัมผัสด้วยความสัมผัสของใจ ความสัมผัสของใจนี้มันถึงเป็นรสแท้

การอ่าน การศึกษา เป็นสิ่งตำราที่มันตื่นตื่นที่เราไม่เคยเห็น เรายังขนพองสยองเกล้าเลย เรายัง อู้หู! มันคุดคิม นั่นขนาดที่ว่าเราเป็นปริยัติ เราอ่านด้วยหลักวิชาการ เรายังทิ้ง ฉะนั้น พอเราเริ่มบังคับจิตใจเข้าไป พอใจเป็นเอง สิ่งที่เราทิ้งว่าผู้นั้น ผู้นั้น เพราะพระพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา เป็นผู้ที่ประทานไว้ ท่านรู้อย่างนั้น แล้วเราเข้าไปสัมผัสอย่างนั้นนะ

จากที่เราทิ้งในการกระทำของเขา เราทิ้งในผู้ที่ประสบความสำเร็จทางโลก เห็นไหม คนคนนี่เก่ง คนนี้ยอด เราอยากจะมีเหมือนเขา เราพยายามชวนชวาย ก็ยังมีทำแทนกันได้ ช่วยเหลือกันได้ แต่การประพฤติปฏิบัติ กิเลสมันอยู่ที่ใจ ใจนี้เป็นนามธรรม สิ่งใดที่เปรียบเทียบออกมาเป็นรูปธรรม คือการพยายามเปรียบเทียบออกมาเป็นวัตถุก็เพื่อจะให้เราคิดย้อนกลับเข้ามาที่ใจ

ฉะนั้น พระพุทธเจ้าตรัสรู้ พระพุทธเจ้ารู้แล้วพระพุทธเจ้าวางธรรมไว้เป็นทาน สิล ภาวนา การภาวนานี้เข้าไปถึงเนื้อแท้ เข้าไปสัมผัส เข้าไปจับต้อง จับต้องตัวเราเอง จับต้องหัวใจของเราเองด้วยศีล ด้วยธรรม แล้วศีลธรรมนั้นบังคับ ฟังสิ บังคับให้จิตที่มีกิเลสนี้ให้กลายเป็นจิตที่เริ่มเข้าไปสัมผัส เห็นไหม เห็นเงาของพระพุทธเจ้าใจ “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต”

แล้วความสัมผัสที่ว่า ขนาดเราศึกษาปริยัติเรายังมีความรู้สึกว่ามันน่าเป็นไป อยากสัมผัส แล้วเราพยายามบังคับ บังคับด้วยธรรม บังคับด้วยศีลและธรรมของพระพุทธเจ้า เข้าไปจนเป็นตามความเป็นจริง จิตนี้สงบ

จิตจะเริ่มรวมลง รวมลงนะ จากไม่รู้เหนือรู้ใต้ ไม่รู้ผิดรู้ถูก เริ่มสงบตัวลง อ่อนลง ๆ อ่อนลงด้วยอำนาจของกิเลส อ่อนลงด้วยไฟที่แผดเผา กลายเป็นความเย็นลง เย็นลง มันตื่นตื่นนะ มันตื่นตื่น มันมีความสุข มันเว้งว่างนะ ลงลึกลงไปเลย มีความสุขมาก มีความสุขจนคิดว่า จิตนี้สมาธินี้เป็นเรา เหมือนกับจิตนี้เป็นผลของเรา ความสุขเกิด มันก็เลยนอนจมกับความสุขนั้น

แต่ก็ให้จม ควรจะจม ควรจะเป็นความสุข เพราะเป็นผลงานของเรา เป็นผลงานของผู้ปฏิบัติ เป็นตามความเป็นจริง เป็นปัจจัยตั้งที่จับต้องได้ เป็นปัจจัยตั้งของผู้ที่จิตสงบ ผู้ที่ใจมีความร่มเย็น ไม่ใช่ตำราที่เราเคยศึกษา เราเคยอ่าน แล้วเราเคยถามหาตลอด “เป็นอย่างไร เป็นอย่างไร สมาธินี้เป็นอย่างไร ความสุขนี้เป็นอย่างไร”

ถ้าจิตนี้รวมลงแล้วมันค้ำกินเองแล้ว มันมีความสุขของตัวเอง จมก็จม จม สุข จนกว่าจะถอนออกมา แล้วอยากได้อีกอย่างนั้นอีก อยากจะเป็นอีก อันนั้นก็ไม่ใช่ เริ่มต้นต้องเป็นแบบนั้น เริ่มต้นต้องเป็นแบบนี้แหละ พอมันจิตสงบเข้าไป จิตสงบ แต่ถ้าจิตนี้สงบ ความสงบของจิตนี้ตั้งมั่นแล้วเราเข้าใจ เราเข้าใจนะ เพราะจิต สติมันพร้อม มันจะบอกว่า สมาธิเป็นสมาธิ

ความจิตนี้สงบเป็นความสุข เป็นผลของเรา แต่ถ้าเราอยู่กับสมาธินี้ สมาธินี้ เห็นไหม สพเพ ฌมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายต้องแปรสภาพ เพราะธรรมช่วงนี้ยังเป็นธรรมช่วงก้าวเดิน ไม่ใช่ธรรมเป็นอนุรูปธรรม ธรรมที่ช่วงก้าวเดิน เราควรจะทำก้าวเดิน เราไม่ควรจะทำให้อยู่กับที่นั่น ให้สมาธินี้เป็นเรา เรากับสมาธิเป็นเนื้อเดียวกัน มันแยกกันไม่ออก แบบว่า วัตถุที่เราประดับไว้ที่ตัวพวกเครื่องประดับ มันมัดติดที่มือ อยู่ที่มือ มือจะแกว่งไปไหนก็ตามไปด้วย

อาการของสมาธินี้เพราะกิเลสสงบตัวลง ปล่อยให้อาการนี้ได้เกิดขึ้น เหมือนกับเรามีเครื่องประดับประดับที่ใจ เครื่องประดับนั้นเป็นนามธรรมชะด้วย ไม่ใช่เครื่องประดับที่เป็นวัตถุ เครื่องประดับที่เป็นวัตถุยังแปรสภาพ แล้วเครื่องประดับที่เป็นนามธรรม เครื่องประดับ เห็นไหม สมาธิธรรมประดับที่ใจ ถ้าเราเห็นเครื่องประดับกับเราไม่ใช่อันเดียวกัน เราควรเอาเครื่องประดับนั้นสร้างประโยชน์

ถอนออกมา พอออกจากสมาธิมา เราจะพิจารณาอะไรก็ได้ กาย เวทนา จิต หรือธรรม พิจารณาดี เพราะการพิจารณาในสมาธิเป็นเครื่องหนุนนี้จะเห็นตามความเป็นจริง ถ้าสมาธินี้ไม่มีเครื่องหนุนนี้ ความคิด ความเห็น เป็นโลก ความคิด ความเห็นเป็นโลกนี้มันเห็นแล้วมันไม่เศร้า มันไม่สลด มันไม่ปล่อยวางไว้ตามความเป็นจริง

สิ่งที่เคยทับซ้อนกันอยู่ การสะสมมาเป็นล้าน ๆ ปีจนเป็นเนื้อเดียวกัน กิเลสกับใจอยู่มาด้วยกันตลอด แล้วจะให้เปราะบาง เป็นไปไม่ได้ ความเห็นของโลก ความเห็นของโลกหมายถึงว่า ความเห็นที่ไม่มีสมาธิเข้าไปเบี่ยงเบน ให้ความเห็นนั้นออกไปจากโลก ความเห็นของโลกต้องเห็นไปตามสภาวะนั้น

สิ่งที่ทับซ้อนกันมาจนตกผลึก เราจะเห็นเป็นเนื้อเดียวกัน ความเห็นของโลกต้องเห็นเป็นแบบนั้น ความเห็นของโลกว่ากายกับจิตต้องเป็นอันเดียวกัน ความเห็นของโลกว่า กายนี้คือเรา เรา นี้คือกาย ความเห็นของโลกว่า ความคิดเราต้องเป็นของเรา สมบัติของเราต้องเป็นของเรา

แต่ธรรมะพระพุทธเจ้าสอนว่า สิ่งใดที่ยึดมั่นถือมั่นนั้น สิ่งนั้นพึงไม่ได้เลย สิ่งนั้นต้องแปรสภาพทั้งหมด แต่แปรสภาพต่อเมื่อมันแปรสภาพ ที่ว่าเราลึกลงไปนั้นมันแปรสภาพตามความเป็นจริงของเขา แต่ถ้าเราใช้วิปัสสนาญาณ หรือเราใช้ความพิจารณาของธรรมจักรของเรา เข้าไปให้เห็นสภาวะความเป็นจริง เข้าไปสมุจเฉทปหาน ให้สิ่งที่ตกผลึกที่แยกไม่ได้มันแตกออกจากกัน

เพราะความเห็นที่ไม่ใช่เรา เราก็ความเห็น เราพูดกันที่ปริยัติ เราพูดกันตามตำรา แล้วเราเข้าใจตามครูบาอาจารย์ว่า ตามครูบาอาจารย์พูด ตามครูบาอาจารย์ที่เราฟังเทศน์ต่อ ๆ กันมา อันนั้นเป็นความจริงถ้ามันเกิดขึ้นในปัจจุบันธรรม

แต่ในเมื่อมันคลาดเคลื่อนด้วยกาลเวลา คลาดเคลื่อนด้วยไม่ใช่ปัจจุบันธรรม คลาดเคลื่อนด้วย...

...นี่เป็นสมาธิ มันเป็นสมาธิ มันเป็นธรรม มันต่างกับโลกอย่างนั้นไง ต่างกับโลก ถ้าความคิดแบบที่ว่าเราจำมา หรือเราใคร่ครวญมา มันเป็นความจริง แต่เกิดขึ้นในขณะที่ปฏิบัตินี้ อันนั้นรับได้ ความรับได้หมายถึงว่ามันชำระความเบาออกไป การใคร่ครวญ การพิจารณาแล้วมันปลดปล่อย พังสิ มันปลดปล่อยความลึกลับสงสัย มันปลดปล่อยด้วยความคาดหมาย

เราฟังของครูบาอาจารย์มาจะคาดหมายว่าควรจะเป็นอย่างนั้น อย่างนั้น อย่างนั้น แต่เวลาเราพิจารณาตามความเป็นจริงแล้วมันไม่เป็นอย่างที่คาดหมาย มันจะเป็นสภาวะตามความเป็นจริง สภาวะตามความเป็นจริงนี้มันเกิดขึ้นจากอดีต เกิดขึ้นจากความเป็นมาของหัวใจดวงนั้น หัวใจดวงนั้น สะสมมา บารมีมาก บารมีมากพอควร บารมีน้อย การบารมีน้อยนี้ต้องกระเสือกกระสนเพื่อจะทำได้ ถ้าบารมีมาก ความพิจารณาแล้วมันจะเข้าใจ

มันจะเข้าใจนะ ความเข้าใจนี้มันปล่อยวางไม่ขาด ตามความเป็นจริงไม่ใช่ความเข้าใจ มันจะเป็นการสมุจเฉทหลุดออกไป ในตำราบอกว่า ปานดั่งแขนขาด การพิจารณากิเลสออกจากใจ จังหวะหนึ่งเหมือนดั่งแขนขาด ความขาดออกไปจากใจ ความลึกลับสงสัย ความเห็นผิดขาดออกไปจากใจด้วยสมุจเฉทปหานของธรรมจักร

ความคิดที่เป็นสังขารนี้เป็นปัญญา เป็นปัญญาเพราะมีสมาธิหนุน เป็นปัญญา ถ้าความคิดนี้มันคิดออกมาด้วยความเป็นโลก คือว่าไม่มีสมาธิหนุน มันจะคิดเป็นสังขาร สังขารกิเลส กิเลสและสังขาร เพราะความคิดของโลกมันหมุนออกไปด้วยสติปัญญา ด้วยการศึกษ ด้วยความโน้มเอียงของ

ความเป็นเรา ความเป็นตัวตน ความยึด ความเห็นของเราดั้งเดิม มันถึงไม่ใช่ตามความเป็นจริง มันถึงว่าไม่เป็นธรรมจักร

แต่ถ้าเป็นธรรมจักร เป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดขึ้นจากการภาวณา เกิดขึ้นจากสมาธินี้ มันจะหมุนไปเป็นธรรมจักร มันจะไม่เอียง ไม่เอียงจากเข้าข้างเรา ไม่เอียงว่า ก็พระพุทธเจ้าบอกว่า ภายไม่ใช่เรา ในคำราก็บอกว่าไม่ใช่เรา ในอนัตตลักขณสูตร ในอนัตตฯ ชั้นนี้เป็นเราหรือ? ไม่ใช่สังขารมันใช่เราหรือ? ไม่ใช่ แล้วไม่ใช่ ยึดทำไม ไม่ใช่ทั้งนั้น

แต่ทำไมเราเห็นว่า เราก็มันไม่ใช่ ทำไมมันไม่แตก ไม่แยกละ ทำไมไม่เป็นไปอย่างที่เราศึกษาเล่าเรียนมาล่ะ เพราะอันนั้น เห็นใหม่ ถึงว่ามันคาดมันหมายอย่างนี้ไง ตามความเข้าใจว่าไม่ใช่เรา แต่ความเห็นว่ามันไม่ใช่เรา ก็เป็นความคาดหมาย แต่พอมันหมุนตามความเป็นจริง มันไม่ใช่การคาดหมาย พอไม่ใช่การคาดหมาย ไม่ใช่การคาดหมาย ถ้าการคาดหมายนั้นไม่ใช่ปัญญา ถ้าเป็นภาวนามยปัญญานี้ไม่ได้คาดและไม่ได้หมาย แต่หน้าที่คือการหมุนขึ้นไป หมุนสมาธิขึ้นไป แล้วพิจารณาไปเรื่อย ๆ ความพิจารณาเรื่อย ๆ ไปอย่างนี้ ไม่คาดไม่หมายสิ่งใดทั้งสิ้น

หลวงปู่มั่นบอกว่า การเดินปัญญา เหมือนกับเราคราด เราไถคราด ไถแล้วไถเล่า ไถนะจนกวาดดิน จนร่วน จนพอจะทำประโยชน์ได้ อันนั้นถึงจะถูกต้อง การพิจารณา การคราด คราดกิเลส ให้ออกจากใจนี้มันต้องไม่กำหนดว่าก็เทียว ก็หน พิจารณาเข้าไป ปล่อยวางก็ปล่อย พิจารณาเข้าไป ปล่อยวางก็ปล่อย

แต่สมมุติ ปล่อยออกไปแล้วขาด ขาดโดยที่ว่ามีสิ่งใด ๆ รองรับ ขาดออกไปแบบไม่เข้ามาประติดประต่อ กับขาดออกไป ปล่อยเฉย ๆ มันมีสิ่งเฝ้าเฝ้าอยู่ข้างล่างมันให้มาสืบท่ออีก ถ้าไม่ฉลาด ไม่เฉลียว ไม่เพ่ง ไม่คราด ไม่ซ้ำ ตรงนั้นมันจะย้อนกลับมา แต่ถ้าเราคราดเราไถออกไปจนขาด ขาดออกไปเลย ความรู้ตามความเป็นจริงจะเกิดขึ้น

“สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับ” พระอัญญาโกณฑัญญะรู้ตรงนี้ พระพุทธเจ้าเปล่งอุทานว่า “รู้แล้วหนอ” สงฆ์องค์แรกเกิดขึ้นในโลก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ครบบริบูรณ์ เพราะท่านเป็นพระอรินบุคคลขึ้นมา จากเห็นสภาวะ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับทั้งหมด

ความยึดของใจที่ยึดกาย เห็นใหม่ มันก็เป็นการยึดของกิเลส มันก็ต้องดับ ดับเพราะธรรมชาติของพระพุทธเจ้า ดับเพราะว่ากิจนี้ทำได้แล้ว รู้ตามความเป็นจริงแล้ว กิจโดยรอบออกมาแล้ว แล้วปล่อยไปตามความเป็นจริง นั่นนะมันเป็นจริง นี่ธรรมถึงเป็นความเป็นจริง ถึงเป็นที่พึ่งได้ เป็นที่เกาะได้จริงใจ ตรงนี้เกาะได้จริง พระพุทธเจ้าถึงเปล่งอุทานเลย พอท่านตรัสรู้ท่านก็เปล่งของท่าน แต่ในเมื่อผู้รู้ตาม เป็นพยาน คือว่าบุคคลแรก

“อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ”

ผู้ที่เดินตามเป็นสงฆ์องค์แรกู้แล้วหนอ เป็นสาวก เป็นพระรัตนตรัยที่เรากราบไหว้บูชาอยู่ แล้วเราก็ศึกษาตามนั้น พระอัญญาโกณฑัญญะหรือแม้แต่พระพุทธเจ้า ท่านก็ต้องประพฤติปฏิบัติมา แล้วเราก็เดินตามแนวทางนั้น เราเดินตามแนวทางของนักปราชญ์ เดินตามแนวทางของครูบาอาจารย์ เห็นใหม่ พึงข่าวของท่าน แล้วข่าวของเรา ข่าวของเรา มันก็กังวานในหัวใจ

ธรรมะนี้ ปริยญาให้ด้วยความเป็นจริง ไม่ต้องมีใครเป็นผู้มอบให้ มันจะเกิดขึ้นท่ามกลางความเป็นจริงของใจ ถึงว่า เป็นพ้นจากมนุษย์ป्लุชขึ้นมา จนเป็นมีที่พึ่ง เป็นอริยชน เป็นธรรมเริ่มต้นที่ว่า หัวใจมี ๔ ห้อง เราได้ห้องหนึ่ง อิสระจากกิเลสแล้ว ถ้าอีก ๓ ห้องเรายังอยู่ในอำนาจของกิเลส เราก็ต้องดำเนินการต่อไป

ดำเนินการต่อไป เพราะว่าความสุขอย่างนี้มันเป็นความสุขที่ว่าเลอเลิศ เป็นความสุขจริง เป็นความจริง เป็นความดีของชาวพุทธ การเดินต่อ พอเดินต่อเพราะอะไร เพราะขนาดนี้มันก็เป็นเครื่องดำเนินว่า สุขขนาดนี้ เหมือนการประกอบอาชีพทางโลก คนประสบความสำเร็จแล้วก็อยากจะได้อีก อันนั้นกิเลสมันพาให้เหน้อย กิเลสพาให้ทุกข์ยากต่อไป

ผู้ที่ทำแล้วก็อยากทำ ทำจนจมอยู่นั่น เป็นสุกรตัวหนึ่ง เป็นหมูตัวหนึ่ง แต่อันนี้มันจะพ้นออกมา หมู ๔ ขาเราก็ตัดทิ้งไปแล้ว ขาเดียวไปขาหนึ่งเหลือ ๓ ขา มันจะหลุดออกไป หลุดออกไป เราต้องพยายามขึ้นไป การพยายามอันนี้จะว่ายาก...ไม่ยากแล้ว มันยากระหว่างช่วงนี้ ช่วงที่เรายังทำไม่ได้เลย เหมือนกับเราไม่มีฐานที่มั่น ในเมื่อเรามีฐานที่มั่นขึ้นมา เราตั้งฐานที่มั่นได้แล้ว ทำไมเราจะทำอีกไม่ได้ ฐานที่มั่นเรามี ทั้ง ๆ ที่ ไม่มีฐานที่มั่นในหัวใจเลย เรายังต่อสู้มา จนเราได้ห้องหนึ่ง อิสระขึ้นมา

จาก ๔ ห้อง หัวใจมีสี่ห้อง อิศระขึ้นมาแล้วห้องหนึ่ง ห้องนี้ไม่มีใครเข้ามาอยู่กับเราได้ กิเลสเข้ามาอยู่ไม่ได้ห้องนี้ แต่อีก ๓ ห้องนั้นเรายังสงสัยอยู่ แต่ก็รู้อยู่นะว่า ๓ ห้องนั้นอยู่ในอำนาจของกิเลส การลึงเลสงสัยอยู่ สงสัยดี เพราะว่าเราเข้าใจห้องนี้ เราเข้าใจพื้นฐานของชั้นหนึ่ง ชั้นล่าง เราเข้าไปสำรวจได้หมดเลย แต่ชั้นที่ ๒ เราไม่เคยขึ้นไป เขาจะบอกเหมือนชั้นล่าง เหมือนอย่างไรก็แล้วแต่ แต่เราก็ยังไม่เห็น

การเข้าไปจะขึ้นไป จะขึ้นไป พิจารณากาย เราพิจารณากายแล้ว มันปล่อยวางจนไม่มีเชื้อ โย ไม่มีเชื้อโยเลย ชั้น ๕ สักแต่ว่าชั้น ๕ กาย กายสักแต่ว่ากาย ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย กายไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่เรา แต่ทำไมหัวใจมันยังเศร้าหมองอยู่ล่ะ ทำไมหัวใจมันยังเศร้าหมองอยู่ มันเข้าใจตามความเป็นจริงนะ กายนี้ไม่ใช่เรา ความสุขของพื้นฐาน สุข แต่เวลามันเศร้าหมอง เพราะมันขึ้นไปมันยังเศร้าหมอง เพราะมันยังมีกิเลสอยู่ ความเศร้าหมองนี้เกิดจากไหน ความเศร้าหมอง ทำให้เวลามันลงมาถึงตรงฐานนี้ มันพ้น ไม่ลึงเลสงสัย มีความสุข

แต่นี้จิตของคนจะอยู่อย่างนั้นหรือ จิตมันต้องเคลื่อนขยับลิ พอขยับไป ในบ้านเรา เรามันไม่มีเชื้อโรค สะอาด เราออกไปในสังคมลิ ออกไปในหมู่บ้านลิ เขามีแต่สิ่งแวดล้อมมีแต่เป็นพิษไปหมดเลย เราจะไปไหนล่ะ อันนี้ก็เหมือนกัน พอขยับขึ้นมาอี อิม! กิเลสมันเป็นสิ่งเป็นพิษ มันทำให้ความสุขที่ว่า สุขนั้น เริ่มมีความรู้ดีกว่า อิม! ทุกข์เหมือนกัน เพราะมันยังไม่เข้าใจตลอดรอบ มันยังไม่รอบตัวมันเอง

พิจารณาต่อ กายก็ได้ จิตก็ได้ เวทนาก็ได้ ธรรมก็ได้ กาย เวทนา จิต ธรรม อย่างเดิม อย่างเดิมแต่อย่างเดิมที่ลึกลงไป ไม่ใช่อย่างเดิมที่หยาบ ๆ เริ่มต้นนี้หยาบ ๆ ยังทำมาเกือบเป็นเกือบตาย แต่อย่างลึกลงไป ละเอียดเข้าไปอีก กาย เวทนา จิต ธรรม เลย

ถ้าการต่อสู้ด้วยการวิปัสสนา เราผ่านขั้นตอนมาแล้ว ผ่านห้องแรกมา การงานที่เคยทำ จะเข้าใจว่า ถ้าเราพิจารณาเป็นโลกก็ยังไม่เป็นโลกอยู่ พิจารณาเป็นธรรมก็เป็นธรรมอยู่ ถ้าสมาธิไม่พอหรือจิตนี้ไม่แว้งว้างพอ พิจารณาออกไปมันก็เกาะเกี่ยวไป มันจะไม่ให้ผลใจ คนที่ทำงานเป็นจะเข้าใจ เข้าใจเพราะทำงานง่าย

การทำงาน เห็นไหม อย่างเราไม่ได้ช่าง เราทำงานช่างไม้นี้เราทำยาก คนที่เป็นช่างไม้ เขาจะทำงานช่างไม้ได้ง่าย เขาจะสร้างบ้านสร้างเรือนได้ง่าย เพราะเขาเคยงาน คนที่ผ่านขั้นตอน ผ่าน

ขั้นขึ้นมานี้เหมือนกับช่างไม้ เป็นงาน แต่ช่างไม้ก็ต้องทำงานใช้ไหม เราสร้างบ้านกับช่างไม้สร้างบ้าน ก็ทำงานเหมือนกันใช้ไหม การต่อสู้กับกิเลส ผู้ที่เป็นก็ต้องต่อสู้เหมือนกับผู้ที่ไม่เป็นใช้ไหม? เหมือนกัน

ฉะนั้น การต่อสู้เป็นการต่อสู้บ้านหลังใหม่ หัวใจ ๔ ห้อง เป็นการสร้างห้องใหม่ เป็นการต่อสู้ใหม่ใจ ก็ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรมอันนั้น อันนั้นเพราะเป็นงานก้าวขึ้นตอนต่อไป แต่ดีที่เป็นช่างไม้ ดีที่เป็นช่างสร้างหัวใจ ดีที่เป็นช่างสร้างใจ การเป็นช่าง การเป็นผู้ที่ผ่านงาน มันทำตรงนั้นได้ แต่ช่างก็เหงื่อโทรม

การวิปัสสนาก็ต้องต่อสู้ไป เพราะกิเลสมันต่อต้านทุกขั้นตอน กิเลสไม่ปล่อยให้ใครเป็นอิสระโดยธรรมชาติ เพราะกิเลสมันอยู่ที่หัวใจ ถึงจะผ่านเข้ามาขั้นหนึ่ง เขาก็ต้องต้านไว้ต่อสู้เต็มที่เลย การต่อสู้ การทำงานถึงต้องใช้พลังงาน ถึงต้องเหนื่อย ต้องขวนขวาย แต่การขวนขวายของช่างไม้ กับคนขวนขวายของผู้ที่ไม่เป็นงานต่างกัน

ฉะนั้นการทำถึงว่า ไม่ยากเหมือนขั้นเริ่มต้น เริ่มต้นจากไม่เป็นใด ๆ ต้องฝึกฝนก่อน แต่พอเป็นแล้วนี้ก้าวเดินเหมือนกับเศรษฐีที่ทำงานแล้วได้ผลดี การก้าวเดินนั้นมันถึงจะยากก็ยาก แต่ยากแบบผู้เป็นงาน ยากแบบผู้เป็นงาน มันถึงก้าวเดินได้ ต้องใช้ภาวนามยปัญญา เหมือนกัน การภาวนามยปัญญาเพราะจะมรรคสามัคคี มรรค มรรครวมเข้า กงล้อหมุนไป ต้องเป็นกงล้อที่วนรอบ กงล้อที่บิดเบี้ยว กงล้อที่แหง เป็นหมุนไปไม่ได้

ธรรมจักรก็เหมือนกัน ความดำริชอบ การงานชอบ ความเพียรชอบ สุดท้ายคือสมาธิชอบ เห็นใหม่ ธรรมจักร จักรมี ๘ ซึ่ง กงจักรที่หมุนไปต้องพร้อมกัน พร้อมกันจนหมุน จนเป็นธรรมจักร หมุนโดยธรรม หมุนโดยธรรม ภาวนามยปัญญา ปัญญาโดยธรรม ความเป็นธรรม มรรคสามัคคี สามัคคีกันจนเป็นหนึ่งเดียว จนหมุนตัว ๆ จนชำระกิเลส จนประหารกิเลส จนขาดออกไป

ถ้าพิจารณากาย กาย จากที่ว่ากายนี้ไม่ใช่เรา แต่พิจารณากายวงรอบนี้จะแตกออก ดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ เผาไหม้หมด เผาไหม้หมดจนกายนี้ เวียงว่างออกไป จิตนี้เป็นอิสระออกมาจากธาตุทั้ง ๔ จากกายไม่ใช่ของเรา จากธาตุทั้ง ๔ ที่ทับขันธ์หัวใจนี้หลุดพ้นออกไป หลุดพ้นจากธาตุเลย เป็นใจล้วน ๆ กายนี้เป็นโพธิ จิตนี้เป็นกระจกใส แยกออกจากกัน รวมใหญ่

รวมลงทั้งหมด จิตนี้ปล่อยวางทั้งหมดเลย เป็นอิสระจากกาย อิสระออกไป เวียงว่าง มีความสุข
ความสุขที่เป็นสภาวะตามความเป็นจริง

ความเป็นสุข ตามสภาวะธรรม สภาวะธรรมตามความเป็นจริง ธรรมที่เป็นจริง ธรรมที่
พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วประทานไว้ เป็นธรรมแท้ ๆ ที่ใจนี้เข้าไปสัมผัส เป็นธรรมแท้ ๆ ธรรมที่มัน
เป็นไปโดยเนื้อ ๆ ของใจ ใจกับธรรมสัมผัสกัน ไม่เจือด้วยอามิส ไม่เจือด้วยโลก ไม่เจือด้วย
ความสุขหลอก ๆ ไม่เจือด้วยว่าเป็นหมูพันธุ์หรือหมูพื้นบ้าน

พ้นออกไป พ้นออกไป...สุข สุขมาก สุขเกิดจากการประพฤติปฏิบัติ สุขเกิดจากความม
มานะ สุขเกิดจากความทุกข์ที่แสวงหา จากความทุกข์ที่ว่าไม่มีคุณค่า จากชีวิตนี้ออกประพฤติ
ปฏิบัติ ชีวิตนี้ออกมาเหมือนคนที่ไร้ค่า แต่หัวใจมันมีค่าขึ้นมาโดยความเป็นจริง ความเป็นธรรม
ความเป็นธรรมอันนี้ที่พึ่งพาอาศัย เป็นที่พึ่งพาอาศัยของจิต เป็นที่พึ่งพาอาศัยของตน ตนเป็นที่
พึ่งแห่งตน ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนแล้ว ตนถึงเป็นประโยชน์กับโลก เป็นประโยชน์กับผู้อื่นต่อไป
เป็นประโยชน์ผู้อื่น ผู้ชักนำ

ได้มา ๒ ห้อง หัวใจได้ ๒ ห้อง เพราะตอนนี้เวียงว่างจนเข้าไม่ถูก เพราะกิเลสมันโดนชำระ
ออกมาแล้ว เป็นครั้งต่อครั้งแล้ว ย่นเข้ามา จับต้องเป็นนามธรรม จับต้องได้ยาก การจับต้องนี้จับ
ต้องได้ยาก การขุดคุ้ย การชำระ การแสวงหา ความอยากจะพ้นออกจากทุกข์ การจับต้องนี้จับต้อง
ได้ลำบาก แต่ก็ต้องจับต้อง จับต้องด้วยการขุดคุ้ยก่อนใจ

ถ้าเจอหัวใจ คนที่ชำระ คนที่พิจารณานะ คนที่พิจารณาเป็นกาย กาย เวทนา จิต ธรรม
พิจารณาเป็นกาย เป็นอสุภะนะ จิตช่วงนี้เป็นอสุภะ กายหลุดไปแล้ว พ้นจากธาตุขันธ์แล้วเป็นอสุ
ภะได้อย่างไร? เป็นอสุภะเพราะว่า เวลาเกิด ใจปฏิสนธิใช่ไหม ใจเรา จูติจิต ไปปฏิสนธิในครรภ์
ของมารดา ครรภ์ของมารดา เห็นไหม ครรภ์ของมารดา เสพกามถึงจะเกิดใช่ไหม ใจดวงนี้เป็นใจ
ดวงที่เสพกาม ถึงได้เป็นอสุภะ-อสุภัง ความสว ความงาม เราเข้าใจว่าสวย เราเข้าใจว่างาม เราถึง
ตกอยู่ในอารมณ์ของโลก เราถึงโดนบัญชาการโดยศรของกาม โดยกามปักเสียบที่ใจ

กามมันปักเสียบไว้ ความปักเสียบของกามมันเป็นเนื้อเดียวกับใจ เราเอากาย เอาใจนี้
พิจารณากาย พิจารณาภายในใจ กายของใจ ไม่ใช่กายเนื้อ “กายของใจ” ใจนี้เป็นกาม ความเป็น
กามอันนั้นถึงเป็นอสุภะ ความเป็นอสุภะเพราะว่าความเป็นของไม่จริง เป็นของไม่สวย เต็มไป

ด้วยน้ำเลือด น้ำหนอง เต็มไปด้วยความเป็นท้าว ความหมั่นท้าว ความเป็นท้าว ความอันนั้นมันถึง
ว่าเป็นอสุภะ-อสุภัง ถ้าจิตนี้จับต้องได้ จะพิจารณากายเป็นอสุภะ

ความเป็นอสุภะ ความเป็นของเน่าเปื่อย การเกิด เกิดด้วยน้ำคร่ำของมารดา น้ำคร่ำ น้ำ
หมื่น น้ำเสียนั่นนะ แล้วจิตมาปฏิสนธิตรงนั้น มันถึงว่ามันโดนปักเสียบไว้ด้วยกาม ถึงได้เป็นอสุ
ภะ ถ้าพิจารณากายเป็นอสุภะ ถ้าพิจารณาจิตก็เป็นขั้นของจิต ถ้าพิจารณากรรม ความไม่จริง
ความเป็นกรรม เวทนามันทำไมมันไม่เวทนา มันสุข มันทุกข์อยู่อย่างนั้น

การหมุนเข้าไปวิปัสสนา ถึงว่าขั้นนี้ถึงเป็นขั้นที่รุนแรง ความรุนแรงนี้พ้นออกจากโลก มัน
จะพ้นออกจากวัฏฏะส่วนหนึ่ง จากที่ว่าเราเกิดเราตาย เราเกิดเราตาย เราไปนอนจมอยู่ในน้ำคร่ำอัน
นี้ทั้งนั้น จมอยู่ในน้ำคร่ำที่ว่าเป็นความหมื่นเน่า เป็นหมื่นเน่า ถ้าให้เห็นจริงนะ ดูอย่างกายที่ว่า
เขวากัน กายมันเต็มไปด้วยเลือด เอาผิวหนังออกมา เลือดสด ๆ เราจะเป็นอย่างไร

ไอน้ำมันเป็นเลือดสด ๆ แต่ถ้าเราพิจารณาข้างใน มันจะเห็นความแปรสภาพ มันจะเห็น
เห็น ต้องเห็นจริง ๆ ถึงจะตามความเป็นจริง มันจะละลายออก มันจะแปลงไปนะ ความเป็นอสุภะ
ความไม่แน่นอน เป็นของที่ว่ามันไม่สวย แต่กิเลสมันหลอก ผลออกมามันก็สวย พอว่าไม่สวยนี้
มันก็ชุกอยู่ข้างล่าง เพราะมันจะคืน ความเป็นจริงของใจที่ชุ่มด้วยกาม ชุ่มด้วยกิเลส นี่มันจะคืนรน
คืนรนเพราะอะไร เพราะมันจะเอาตัวรอด

เหมือนกับเราต่อสู้กัน เป็นคน ๒ คน ต่อสู้กันนะ เราต้อนคนหนึ่งเข้าไปในจมนุมถิ คนจน
ตรอกนี้มันต้องเอาตัวรอด มันจะไม่ยอมพริ้วพลาให้มันเกิดความเสียหาย หัวใจ ใจที่กามมันปัก
เสียบอยู่ เราเข้าไปต่อหน้าต่อตา มันจะพลิกสวยหรือไม่สวยละ ถ้าธรรมะว่าไม่สวยต้องเป็นอสุภะ
ความเป็นอสุภะมันจะชำระไ้อ้ความที่ว่าเป็นอสุภะ เป็นของสวยของงาม ของที่เคลิบเคลิ้ม

ใจปักเสียบด้วยศรของกาม ถ้าว่าปักเสียบนี้มันปักเสียบไว้ชนิดเดียว แต่ความเป็นจริงมันชุ่ม
คือมันชุ่มไว้ทั้งหมด ความชุ่มไว้ทั้งหมด เราเข้าใจว่าสวยว่างาม มันถึงได้หลง ได้เพื่อ ได้รำพันกัน
แต่ธรรมะเข้าไปว่ามันจริงหรือ มันจริงหรือ มันสวย มันก็เหมือนกับว่า เราสร้างขึ้นมาจากแสง
แวบขึ้นมาสวยแล้วมันก็ต้องแปรสภาพไป

นี่ก็เหมือนกัน ความคิดของมัน ความเห็นของมันต้องว่าสวย มันถึงได้เสพกาม แต่ถ้า
พิจารณาเข้าไปแล้ว มันเหมือนแสงที่แวบขึ้นมาแล้วหายไป มันอนิจจัง มันไม่แน่ มันไม่เที่ยง มัน

ไม่จริง มันโดนหลอกไว้ด้วย เพราะว่ามันโดนควบคุมไว้ด้วยกาม พระพุทธเจ้าถึงได้สอนว่า เอา
อสุภะเข้าไปชำระความเป็นสุภะ ความเป็นสุภะคือความงาม ความจงใจที่ว่าสวย ว่างาม ถึงได้คลั่ง
ไคล้กัน คลั่งไคล้กันจนหลงเพื่อพรำรำพันกัน

ตามความเป็นจริงเข้าไปพิจารณาตรงนั้น พิจารณาตรงนั้น ตรงความเป็นจริงอันนั้น แล้ว
พอพิจารณาแล้วพิจารณาเล่าณะ การพิจารณา การต่อสู้นี้จะรุนแรงมาก เพราะการคัดค้านอันนี้
คัดค้านแบบคนจนตรอก แต่ที่เริ่มต้นมานี้เขายังคิดว่าเขามีอีกหลายห้องที่เขาจะวนเวียนได้ กิเลส
เห็นใหม่ แต่อันนี้มันเข้าไปแล้ว เราเข้าไปแล้ว ๒ ห้อง ใจห้องที่ ๓ นี้เพราะถ้าเขาเสียอันนี้ไป
น้ำหนักส่วนธรรมจะเหนือกว่า

จาก ๓ กับ ๑ จาก ๒ เท่ากัน การนี้เขาถึงต่อต้านเต็มที่เลย ไม่มีการงานตรงใจจะง่าย ๆ
อย่างนี้ไม่มี เพราะงานตรงนี้เป็นงานภายใน ต้องเป็นงานของมหาสติ-มหาปัญญา สติปัญญา
ธรรมคาปกติ จับต้องไม่ถึง จับต้องไม่ติด เป็นมหาสติ-มหาปัญญาจึงหมุนเข้าไป หมุนเข้าไปด้วย
ความรุนแรงของธรรมจักรอันเหนือ อันเหนืออะ อันเหนืออันบนเพราะงานของช่างที่เราทำมาถือว่า
เป็นงานของช่าง ก็ว่าลำบากแล้ว

อันนี้เป็นงานของสถาปนิก เป็นที่ควบคุมช่างอีกทีหนึ่ง เป็นคนเขียนแปลนออกมาสั่งช่าง
เป็นคนควบคุมออกมาในการเกิด ในมนุษย์ การเกิดในเทวดา เป็นสถาปนิกเลย กรรมนี้เป็นเจ้าของ
สถาปนิก แล้วเราไม่ได้ทำลายตัวแบบแปลนนะ เราไปทำลายไอ้คนเขียนแปลน เราไปทำลายไอ้
สถาปนิกที่มันจะเขียนมาให้เรามาเกิดอีก เพราะถ้าเราทำลายอสุภะอันนี้ออก ชำระกามออกจากใจ
ทั้งหมด ใจนี้จะเป็นอะไร ใจนี้พ้นจากกามแล้วมันจะเป็นอะไร

ถึงว่า มันไปทำลายไอ้ตัวสถาปนิกเลย แต่พอมันเขียนออกมาเป็นแปลน แปลนอันนั้นมันก็
ครอบคลุมหัวใจเราแล้ว มันครอบคลุมหัวใจ เห็นใหม่ ธรรมจักร หมุนกลับเข้าไปไง เราต้องหมุน
ต้องหมุน ต้องต่อสู้ เพราะความหลอก การหลอกในวงปฏิบัติ การหลอกในขณะที่ประพฤติปฏิบัติ
นะ ในขณะที่กำลังต่อสู้กิเลส มันจะหลอก หลอก มันจะสร้างอารมณ์

มันเขียนแปลนขึ้นมามันก็เป็นแปลนใช้ใหม่ มันไปเขียนแปลนที่ว่าเป็นวงกลมขึ้นมาว่า
อันนี้ไม่ใช่ นะ อันนี้ปล่อยวางแล้วนะ...มันจะหลอกไปตลอด พิจารณาแง่นี้ไปมันก็ว่าเป็นอย่างนั้น
เป็นอย่างนั้น ต้องต่อสู้นะ เหนื่อย เหนื่อยสุด ๆ ถ้า ละล้าละลังในหัวใจเลย ความละล้าละลังอันนี้

เพราะอะไรไปทำให้ละล้าละลังละ ธรรมดาหรือ? ไม่ใช่ กิเลสที่เอาตัวรอดต่างหากละ กิเลสที่มัน ขูดหลุมพราง กิเลสที่มันต่อสู้ อันนี้ถึงเรียกว่าหลง ความดำเนินผิด หลงไปชั่วครึ่งชั่วคราว หลงไป ในอำนาจที่มันยังมีแรงต่อสู้อยู่

แต่ถ้าธรรมมันหมุนเข้าไป หลงก็หลงไปผิด ประเดี๋ยวก็พิจารณาใหม่ มันก็เป็นอีกแง่หนึ่ง คือว่าปัญญามันกว้างขวางมาก ปัญญาในการต่อสู้กิเลสนี้ก็กว้างขวางมากนะ กว้างขวางว่าแล้วแต่จะ พลิกแง่ไหน กิเลสมันก็ต่อสู้ทุกแง่ทุกมุม มันจะไม่ยอมปล่อยให้ง่าย ๆ หรือ ถ้ามันปล่อยง่าย ๆ คนพอปฏิบัติขึ้นไปต้องไปผ่านง่าย ๆ สิ ทำไมมันกระเสือกกระสนมา ครูบาอาจารย์บอกเลยฟาก ตายทั้งหมด เอาตายเข้าแลกทั้งนั้นนะ

สุดท้ายมันก็หลอกว่าจะตาย จะตาย ให้เราอ่อนคลาย ให้อ่อนคลายให้กิเลสมันได้หัวเราะ เยาะชั่วคราว พอเรามาพิจารณาใหม่ อ้อ! ไม่ใช่ เราเองต่างหากจะตาย จะโดนกิเลสฆ่าตาย ไม่ใช่ว่า เราจะตายหรือ กิเลสมันจะฆ่าเราต่างหาก มันถึงว่าเอาตายมาหลอก ถึงว่าต้องฟากตาย ตายยังงี้ก็ ไล่เข้าไปสิ อะไรมันตาย กิเลสต่างหากมันจะตาย ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติตาย แต่พอกิเลสมันหลอก ผู้ปฏิบัติ ล้มก่อน เชื่อมันก่อน ถึงว่าต้องฟากตาย ฟากตายสู้ต่อไปเลย พิจารณาว่า มันเป็นจริงหรือไม่เป็น จริงตามที่ว่ามันออกมา แต่มันเป็นจริง จริงด้วยอารมณ์โลก จริงด้วยอารมณ์กาม เพราะอารมณ์นี้ มันรุนแรงมาก

แต่ธรรมะขึ้นไปต่อสู้ขนาดนี้แล้ว พอมันระเบิดออก โลกรับว่าระเบิดออก ระเบิดออก เพราะว่ามันสู้กันสุด ๆ สู้กันรุนแรงมาก กระเสือกกระสนเสร็จแล้ว จนระเบิดออก โลกธาตุนี้ไหว เลย พอการระคายมันขาด การระคายมันขาด กาม ใจ กาม กามภพ กามภพนี่เป็นที่อยู่ของเทวดาลงมา ที่อยู่ของเทวดาลงมานะ พรหมบางส่วนด้วย เพราะพรหมที่มีกามก็ยังมี

พอมันขาดออก การขาดออกอันนี้มันเป็นการขาดออกของเชื้อ แต่การขาดออกของ ชั้นตอนสองชั้นตอนแรกมันเป็นการขาดออกของกิเลส อันนี้ขาดออกของกิเลสด้วย ขาดออกของ เชื้อการเกิดในกามภพด้วย เห็นไหม การขาดออกมันต่างกัน การขาดออกจกกาย

กิเลสมันไปติดที่กาย การขาดออกจากที่ว่าเป็นการตกลึกของกายกับจิต อันนั้นก็กิเลส ขาดออก การขาดออกของกาม กิเลสก็ขาดออกด้วย แล้วยังขาดออกจากเชื้อของกามด้วย ไอ้เชื้อตัว นี้ถึงว่าถึงจะเกิดอีกก็เกิดอีกบนพรหม ๕ ชั้นนี้เท่านั้น ไม่มาเกิดในกามภพ ถึงกับว่าโลกธาตุถึงได้

ไหว กามภพสิ้นสะท้านไปหมด ถึงว่าโลกธาตุหวั่นไหวเลย โลกธาตุหวั่นไหวไปเลย ไหวออกจาก...เพราะเชื่อมั่นขาด สายใยของการเกิดในกามภพขาดออกทั้งหมด

พ้นออกไป นี้ได้มา ๓ ห้อง พอได้ ๓ ห้อง พอมันขาดออกจากกามภพแล้ว นั่นอะไร อันนั้นจิตปฏิสนธิที่ว่าปฏิสนธิ ปฏิสนธิอยู่ จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส กับจิตเดิมแท้นี้ผู้ที่ปฏิสนธิใจ จิตปฏิสนธิไม่ใช่จิตไปด้วยกาม จิตปฏิสนธิจะอ่อนไหว เหมือนพลังงานธรรมดาแน่แหละ

พลังงานของไฟ เข้าไปในเครื่อง เข้าไปในคอมพิวเตอร์ เป็นพลังงานทั้งหมด จะเป็นพลังงานพื้นฐาน พลังงานปฐม จิตตัวนี้ก็เป็นตัวปฐม แต่ไม่ใช่ตัวปฐมของไปด้วยขั้น ถึงว่า อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจุยา วิญญฺาณ เป็นปัจจัยการที่มันเป็นพลังงานไปด้วยกัน ไม่ใช่กอง ถ้าเป็นข้างล่าง เป็นการที่เป็นกอง กองรูป กองเวทนา กองสัญญา กองสังขาร กองวิญญาณ

แต่อันนี้เป็นปัจจัยการทั้งหมดเลย มันเป็นปฏิสนธิ มันเป็นจิตเดิมแท้ ถ้าความเป็นไปอย่างนี้จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส แต่ถ้าเป็นการประพฤติปฏิบัติข้างล่าง จนพอคนมีบารมีมาก จิตนี้จะรวมลงรวมลงถึงที่ฐิติจิตเหมือนกัน แต่ฐิติจิตที่ว่ารวมถึงจิตเดิมแท้อันนี้ก็จะเป็นจิตเดิมแท้ที่ครอบคลุมไปด้วยกิเลส กับจิตเดิมนี้เกือบพัน เป็นจิตเดิมแท้ที่ผ่องใส

“จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส” นี้หมองออกไปด้วยอุปกิเลส แล้วก็พาเกิด ถึงได้ไปเกิดบนพรหม ถ้าไปเกิดบนพรหมก็ต้องสุขไปเลย สุขไปเลย ไปเลย แต่สุขไปเลย เราจะไปเกิดบนพรหมไม่เสียเวลาหรือ ถ้ารู้แน่ ถ้ารู้ แต่ส่วนใหญ่ไม่รู้ ส่วนใหญ่ผู้ที่ต่อไปนี้ เพราะอยู่ใกล้ครูบาอาจารย์ ผู้มีวาสนา ผู้ที่สนใจการใคร่ครวญ ไม่เพเลอดน ไม่ลืมตน จะหันกลับมาพิจารณาตรงนี้ไง

หันกลับมาพิจารณาตรงนี้อันนี้ถึงจะโลกธาตุหวั่นไหว ถึงจะพ้นออกไปจากกามภพ มันก็ไปเป็นหนึ่งเดียว ไม่กระทบสิ่งใด กระทบสิ่งใด เป็นหนึ่งเดียว เพราะว่าผลไม้อยู่บนกลางอากาศ จะสุกออกไป นี้จับต้องตรงนี้ จับต้องสิ่งที่แขวนอยู่กลางอากาศ จับต้องอยู่ที่ต่อของจิต

“มโน” มโนคือตัวของจิต ตัวของความเป็นไป ของพลังงาน “มโน” ตัวเดียวนั่นนะ พลิกตรงนั้น ได้ ๔ ห้องหมด พลิกตรงนั้น พลิกเลย พลิกออกไปแล้ว ถึงว่าเป็นพยานกัน เป็นพยานกัน

ตั้งแต่พระพุทธเจ้าลงมา พระพุทธเจ้า พระอัครสาวก พระสาวกต่าง ๆ พลิกตรงนั้น เป็นพยานกัน
ทั้งหมด นี่ศาสนาพุทธ

พุทธศาสนาเป็นศาสนาผู้ที่ประเสริฐ ศาสนาที่เลอเลิศ ศาสนานี้ฟังได้จริง ฟังได้จริงต้องเรา
ต้องเห็นคุณค่าของเราก่อน คุณค่าของมนุษย์ คุณค่าของผู้ปฏิบัติ เห็นเรามีคุณค่า คุณค่าของมนุษย์
คุณค่าของหัวใจ คุณค่านั้นถึงจะมีฐานรองรับถึงคุณค่าของชาวพุทธแท้ เราไปลิดรอนคุณค่าของ
เราก่อน ว่าเราไม่มีปัญญา เราไม่มีวาสนา เราไปลิดรอนคุณค่าของเรา เราก็ไม่ถึงชาวพุทธแท้

ชาวพุทธแท้ถึงว่าต้องเห็นคุณค่าของเรา เห็นคุณค่าของศาสนา ความเป็นจริง ของที่จริงกับ
ความเป็นจริง ถึงเข้ากันได้ด้วยความเป็นจริง จริงตามธรรมชาติ (เสียงเทปสิ้นสุดเพียงเท่านี้)